

Læreplan i samisk visuell kultur

Dette er en oversettelse av den fastsatte læreplanteksten. Læreplanen er fastsatt på nordsamisk.

Læreplanen i samisk visuell kultur i studieforberevende programfag fastsatt som forskrift av Sametinget 23.03.2021 med hjemmel i lov av 17.juli 1998 nr 61 om grunnskolen og den videregående opplæringen opplæringslova § 6-4 andre ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Samisk visuell kultur handler om kompetanse i praktisk og kunstnerisk utfoldelse med utgangspunkt i duodji/duodje/duedtie og kunstuttrykk. Samisk visuell kultur skal gi elevene forståelse av hvordan duodji/duodje/duedtie og kunstuttrykk fremmer den samiske kulturarven, og hvordan disse bidrar til å utvikle samiske perspektiver i samfunnet. Faget skal gi elevene anledning til å sette visuell kultur inn i en større sammenheng gjennom å arbeide kreativt og målrettet med problemløsning knyttet til dagsaktuelle samfunnsutfordringer. Faget forbereder elevene på et arbeidsliv som stiller krav til utøvende, estetiske og visuelle ferdigheter, kommunikasjon, kreativitet og samhandling.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Samisk visuell kultur er forankret i samiske verdier og samisk språk, kultur og samfunnsliv og skal bidra til at elevene får kjennskap til det samiske verdigrunnet i de ulike duodji/duodje/duedtie-tradisjonene og i kunstuttrykk. Utforskende arbeidsmetoder skal bidra til å gi elevene historisk og kulturell innsikt, slik at de kan utvikle sin egen skapende identitet. Med utgangspunkt i tradisjonelle arbeidsmetoder og materialbruk opparbeides kompetanse i å kunne ta etiske og bærekraftige valg til beste for naturen og miljøet. Faget skal også forberede elevene på videre studier og et arbeids- og samfunnsliv.

Kjerneelementer

Kulturárbi

Kjerneelementet kulturarv handler om kunnskap i samisk kultur, duodji/duodje/duedtie og kunsttradisjoner. Videre handler kjerneelementet om refleksjon over hvordan duodji/duodje/duedtie og kunstuttrykk gjenspeiler samfunnet, og hvordan det former kultur, samfunnsutvikling og identitet. Kjennskap til duodji/duodje/duedtie og kunst fra de ulike samiske områdene er viktig for utvikling av egen skapende identitet. Det handler også om ivaretagelse og synliggjøring av lokale særpreg i arbeidet med visuell kultur.

Skapende prosesser

Kjerneelementet skapende prosesser handler om praktisk skapende arbeid der både kreativitet og utforskende metoder er sentrale. Videre handler kjerneelementet om erfaringer knyttet til samisk kulturarv og tradisjon i arbeid og presentasjon. Duodji/duodje/duedtie og kunstuttrykk kan engasjere, være utgangspunkt for refleksjon, utvikle toleranse og skape mening.

Visuell kommunikasjon

Kjerneelementet visuell kommunikasjon handler om ferdigheter og anvendelse av det visuelle språket gjennom formidling av ideer, erfaringer, budskaper og sammenhenger ved bruk ulike typer visuell kommunikasjon. I tillegg handler kjerneelementet bruk av visuelle virkemidler bevisst og eksperimenterende i to- og tredimensjonale og digitale uttrykk.

Teknikker og materialbruk

Kjerneelementet teknikker og materialbruk i samisk visuell kultur handler om kunnskap og forståelse av hvordan samer tradisjonelt har brukt materialer og teknikker, og om videreføring av disse. Det handler også om utforsking av nye materialer og teknikker. Dette skal danne grunnlag for bevisste bærekraftige valg som duojár, kunstner, forbruker og borger. Kjerneelementet handler også om bruk av utstyr i henhold til gjeldende regler for helse, miljø og sikkerhet.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I faget samisk visuell kultur handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om at identitet og forståelse for samisk kultur styrkes gjennom skapende duodji/duodje/duedtie og arbeid med visuelle uttrykk. Gjennom skapende arbeid og visuelle uttrykk utvikles verktøy til å fremme ideer, meninger og følelser.

Demokrati og medborgerskap

I faget samisk visuell kultur handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om forståelse av hvordan visuelle uttrykk kan brukes til å sette søkelyset på aktuelle temaer i samfunnet. Videre handler det om kompetanse i å delta i offentlige debatter om duodji/duodje/duedtie og samisk visuell kultur.

Bærekraftig utvikling

I faget samisk visuell kultur handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å gi innsikt i hvordan ta vare på ressurser, natur og miljø gjennom refleksjon over materialbruk og produksjonsmetoder. Videre dreier det seg om å reflektere over og ta etiske og bærekraftige valg i eget skapende arbeid. Temaet handler også om forståelse av duodji/duodje/duedtie og kunstuttrykk som del av samisk kulturell bærekraft.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i samisk visuell kultur innebærer å lytte til og gi respons i spontan og forberedt samtale. Det innebærer å bruke fagterminologi i arbeid med duodji/duodje/duedtie og samiske visuelle kulturuttrykk. Ved å bruke fagterminologi i samtaler, presentasjoner og drøftinger utvikler elevene ferdigheter til å beskrive, vurdere og reflektere over egne og andres arbeider.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i samisk visuell kultur innebærer å utforme tekster tilpasset mottaker og formål. Det innebærer å kommunisere gjennom tekst og symboler i visuelle uttrykk. Det innebærer også å dokumentere arbeidsprosesser og reflektere over eget arbeid og å bruke kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve.

Å kunne lese

Å kunne lese i samisk visuell kultur innebærer å finne og vurdere eksplisitt og implisitt informasjon fra duodji/duodje/duedtie og andre kilder. Det innebærer å sammenligne, tolke og systematisere informasjon i ulike tekster for å trekke faglige slutninger.

Å kunne regne

Å kunne regne i samisk visuell kultur innebærer å bruke målestokk og samiske tradisjonelle målemetoder i planlegging og gjennomføring av eget arbeid.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i samisk visuell kultur innebærer å bruke digitale ressurser til å skape, visualisere, dokumentere og presentere arbeid. Digitale ferdigheter innebærer også å vurdere og reflektere over ulike kilder, vise digital dømmekraft, følge regler for opphavsrett og oppgi kilder på en etterrettelig måte.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering i samisk visuell kultur

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge, utvikle, dokumentere og vurdere egen duodji/duodje/duedtie og kunstuttrykk med inspirasjon fra samisk visuell kultur både historisk og fra samtiden.
- utforske og gjøre rede for stedbundne samiske visuelle tradisjoner og bruke det i skapende prosesser
- gjøre rede for og reflektere kritisk og etisk over hvordan samisk visuell kultur brukes til å belyse samfunnsaktuelle tema
- drøfte og reflektere over hvordan samisk visuell kultur påvirker samfunnsdebatter
- reflektere over verdien av fagterminologi og bruke det muntlig og skriftlig
- bruke prinsipper for komposisjon i to- og tredimensjonal form til å utvikle skisser og arbeidstegninger som grunnlag for eget skapende arbeid
- bruke manuelle og digitale verktøy i skapende prosesser
- bruke kunnskap om farger, symboler, teknikker og materialer i duodji/duodje/duedtie og kunstuttrykk i eget skapende arbeid
- reflektere over og presentere hvordan kultur, tradisjon og bærekraft har betydning for samisk visuell kultur
- velge og benytte teknikker og materialer etter samiske skikker og tradisjoner.
- gjøre rede for og bruke tradisjonelle samiske målemetoder
- bruke utstyr i henhold til gjeldende regler for helse, miljø og sikkerhet
- gjøre rede for og følge regler for opphavsrett og kildebruk

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i samisk visuell kultur. Elevene viser og utvikler kompetanse i samisk visuell kultur gjennom ulike skapende prosesser. Elevene viser og utvikler også kompetanse når de bruker fagterminologi, samiske visuelle tradisjoner og bærekraftige materialer i eget skapende arbeid. Videre viser og utvikler elevene kompetanse når de bruker prinsipper for komposisjon, skisser, arbeidstegninger og verktøy.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst ved at elevene får utforske og arbeide kreativt. Læreren skal være i dialog med elevene om utviklingen deres i å være i en skapende prosess, å bruke samisk kulturarv som inspirasjon og å arbeide med utforskende og kreative metoder. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og til å reflektere over sin egen faglige utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å planlegge, gjennomføre, dokumentere og vurdere eget skapende arbeid.

Standpunktvurdering

Standpunktkarakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har ved avslutningen av opplæringen i samisk visuell kultur. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i samisk visuell kultur basert på kompetansen eleven har vist ved å skape eget arbeid, dokumentere og reflektere over faglig forståelse.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Samisk visuell kultur: Eleven skal ha én standpunktkarakter

Eksamen for elever

Samisk visuell kultur: Eleven kan trekkes ut til en muntlig-praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen skal ha forberedelsesdel.

Eksamen for privatister

Samisk visuell kultur: Privatisten skal opp til en muntlig-praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal ha forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.